

Hogyan csináljunk erdészeti politikát?

Az Erdészeti Lapok ez évi 3. számában továbbgondolásra érdemes felvetéseket tartalmaz a főszerkesztő „Kik csinálják az erdészeti politikát?” címmel közreadott, az elmúlt három esztendő ágazati úttervezését bemutató cikke. A sok korábbi lapszámból vett idézettel bizonyított mondanó, hogy ti. ágazati szakmai törekvéseink és a kialakult helyzet között nagy a különbség, sőt bizonyos folyamatok a szakmailag helyesnek tartott iránnyal ellentétesen zajlanak, ma már nyilvánvaló. Ennek kapcsán sokan tesszük fel – a főszerkesztővel együtt – magunknak is a kérdést: vajon hol, mikor hibáztunk?

Maggyőződésem szerint *először* a rendszerváltozás kezdetén. A célkitűzésnél. Akkor, amikor – más szakterületekhez hasonlóan – mi is úgy gondoltuk, hogy a történelmi tévúrtól visszatérve mi is könnyen megtaláljuk a helyes ösvényt. Hiszen több mint három évtizedig kerestük! Azt reméltük, hogy a rendszer megszembetűnőbb hibáit gyorsan eltüntetve, fokozatos korrekciókkal és viszonylag fájdalommentes átmenet révén eddigi eredményeinket és eredményeinket megtartva közelíthetünk a fejlett piacgazdaságú országokhoz, sőt, bizonyos részterületeken (pl. erdészeti üzemműveleket tekintve) – zömmel állami – erdőkezelés), esetleg az ott megszokottnál is előremutatóbb gyakorlatot alakíthatunk ki. Ma már tudjuk, ez így nem valószínűsíthető meg. A társadalmat és a gazdaságot túl sok azonnali megoldást igénylő probléma terheli. A prioritások meghatározása rendkívül kényes politikai feladat. Emiatt a rendszerváltoztatási irányító gyakorlatlan politikai élire alig elviselehető terhek nehezednek: történelmileg rövid idő alatt kell az átalakítást végrehajtaniuk, társadalmat és gazdaságot új pályára állítaniuk, közben a működőképességet és az ország békéjét megőrizniük. Ez azért is nehéz, mert politika és szakma között nem alakult még ki a polgári demokráciában megszokott normális és rendszeres kommunikáció, gyakori mindkét oldalon a szereptévesztés, kölcsönös a bizalmatlanság.

Másodsor akkor tévedtünk, amikor nem ismertük fel a politika eme korlátait. Azt nevezetesen, hogy a változó körülmények között a politika kénytelen a lényegre koncentrálni, a halasztható döntéseket elodázní. Az egyszerűsítés és a kezelhetőség érdekében kénytelen sablonokat alkotni, és a sablonba – ha átmenetileg is – beprésmelni a valóságot. A valóság persze sokszínű, tele van specialitásokkal, a sablonokat rendre szét akarja vetni. A keletkezett konfliktus politikai vitában próbáljuk tisztázni – kevés sikerrel, mert a vitában a specialitásokat a különböző érdekcsoportok érdekeik érvényesítése, illetve fogvatékoságaik és hibáik elköndözése céljából túlhangsúlyozzák – s ettől a probléma többnyire kezelhetetlenné válik. Szakmánkban több szálon is nyomom követhető a változat.

Harmadsor akkor tévedtünk, amikor retorikánkban – számfőtáblából vagy téves sziklátóköriségből – az erdő értékeit össze-mostuk a belőle (jól) élők értékeivel. Ezért szóltunk meg ismételtelen – a kivülállók számára nagyon is jól érzékelhetően – hamis hangon. A gyakori hányversenyfátogató ugyanis (anélkül, hogy képzett zene lenne) a koncerten esetleg könnyebben észreveszi a fafüvökös rossz intonációt, mint a zenekarban bent ülő hegedűsök. Tiszta érdekarikulációra van szükség, ennek kapcsán igenis meg kell jeleníteni az erdészettársadalmat érdekeit is, kényesen vigyázva azonban arra, hogy ezt a szakosított erdőkezeléshez fűződő nemzeti és tulajdonosi érdekekkel ne hozzuk feltétlenül és közvetlenül összefüggésbe.

A *negyedik* tévedésünk talán az, hogy nem ismertük fel: az erdészeti nagyon kis szelete a nemzetgazdaságnak. Érdekvé-nyesítési lehetőségei – strukturális okok miatt – valós gazdasági és egyéb súlyánál is kisebbek. Ilyen körülmények között a helyes ágazati stratégia: minél több szövetségest keresni és minél kevesebb elkerülhető konfrontációt vállalni. Alapvető kérdésekben

teret nyerni, másodrendű kérdésekben a terepet – ha szükséges – átengedni. Ma még benne vagyunk a folyamatokban, a megalapozott ítélethez hiányzik a történelmi rálátás biztonsága.

Mindezek ellenére úgy vélem, hogy – hibáink ellenére – sikerült fontos pozíciókat megőrizniünk, bizonyos helyeken az erdészeti lehetőségeit bővíteniünk. Kétségtelen azonban az is, hogy számos területen kényszerültünk olyan megoldásokra, amelyek – mai ismereteink szerint – nem szolgálják jól a szakosított erdőkezeléshez fűződő nemzeti érdekeket. Észre kellett vennünk ugyanakkor azt is, hogy miközben mi erdészek – tévedéseink miatt is – különböző sérüléseket vagyunk kénytelenek elszenvedni, hozzáink hasonló kis szakmák – a politikai realitásokat figyelembe véve – építkeznek. Építik a jövőjüket.

Bár vannak legfelső szinten is biztató megnyilatkozások, magam úgy vélem, hogy az új és egységes erdészeti politika társadalmi (és parlamenti) befogadásának még nem jött el az ideje. A rendszerváltoztatás harmadik évében a társadalom mással van elfoglalva: jó földtörvény, környezetvédelmi törvény, természetvédelmi törvény nélkül aligha lehet jó erdőtörvényt és vadászati törvényt alkotni.

Mi tehát a teendő? Nem erdészeti politikacsinálókat keresni, hanem olyan jó erdészeket, akik a politika kínálta (hitnem szerinti átmeneti) rossz sablonok közé kényszerülve tudnak jó erdészeti és jó erdőt csinálni. Kevesebb látványos útközbes (ha tetszik úgy: forradalmi lendületre és ezzel együttjáró demagógiára), több bölcs előrelátásra és higgadt kompromisszumra lenne szükség. A társaságak alakulást az államerdészeti aligha kerülheti már el. Ez nem jó! De ha már így alakult: ellenszegüléssel, vagy a jövőre való praktikus készüléssel érünk-e el többet? Szerintem nyugodtan végig kellene gondolnunk:

1. Ha nekünk nem jó az ÁV Rt, lehetünk-e mi jók az ÁV Rt-nek?

2. Az ÁV Rt keretein belül milyen mozgásterünk lehet, mit érdemes célul az államerdészeti Rt.-jei elé kitűzni?

3. A kincstári tulajdonlás valóban az egyetlen lehetséges és hosszú távon célszerű megoldás-e, vagy szóba jöhet – alternatívaként – más is (pl. közalapítvány)?

4. Mikor érdemes megkísérlni az ÁV Rt-től való eltávolodást?

5. Az erdőtulajdon, -használat(-kezelés) és -igazgatás szétválasztása eleni további utóvédharc-e a helyes törekvés, vagy érdemesebb-e ezek szétválasztása utáni lehetőségeink elemzésére és az ebből következő cselekvésre összpontosítani?

Ezeket kellene okos erdészek gyűlekezetenek sokat gondolkodni. Erről kell a lapban írni, a viták eredményeként kikristályosodott, konszenzusos véleményeket a politikába bevinni. A technika a korábban alkalmazottnak fordítottja legyen tehát: ne a konszpirációval hozott döntéseket fogadjassuk el a társadalommal, hanem a társadalmi igényeket jelentsük meg a döntésben.

Kik csinálják az erdészeti politikát?

Szerintem azok,

– akik a szakmai, szervezeti megújulást előkészítő vitáknak sajtóban és erdészklubokban, előadói teremben teret engednek, fórumot nyitnak;

– akik veszik a fáradságot és bátorságot, és véleményüket elmondják, közzéteszik.

Az Erdészeti Lapok főszerkesztőjének szerintem az előbbi a feladata. Míg erdészeti levelet tud tenni, addig politikacsináló. A sok demokratikus fórumon, a sok vitában talán feltűnik egy új Bedő Albert vagy Kaán Károly, aki alkalmas lehet közülni arra a feladatra, hogy a politikai szférába beemelje a jól kiértelmezett szakmai elképzeléseket.

Kovács Gábor

Az ENSZ/EGB „ICP Forest Programme Task Force” IX. ülése elé

1993. május 23-26. között jelentős erdészeti rendezvény színhelye lesz Magyarország. A Légszennyezés Erdőkre Gyakorolt Hatásának Megfigyelésére Alakult Nemzetközi Együttműködési Program* Irányító Testülete IX. ülése alkalmából szinte valamennyi európai ország és számos nemzetközi szervezet képviselője érkezik hazánkba a földművelésügyi miniszter meghívására.

Az ülés kapcsán kívánjuk most az eddig csak a szűkebb szakmai körökben ismert program tevékenységét és eredményeit a hazai szakközönség elé tárni.

Az elmúlt évtizedben mind nagyobb méreteket ölt az erdőpusztulás, valamint a légszennyezésnek a pusztulás kialakulásában betöltött lehetséges szerepéről szóló mind több feltételezés szükséges tette a problémákör nemzetközi összefogással történő vizsgálatát.

A Nagy Távolságra Ható, Országhatáron Áterjedő Légszennyezési Egyezmény** Végrehajtó Testülete 1985-ben úgy határozott, hogy nemzetközi együttműködési programot (angol névénél kezdőbetűiből rövidítve: ICP) indít azzal a céllal, hogy hiteles és összehasonlítható adatokat szolgáltatson az erdő állapotában bekövetkező változásokról, s megbízható alap álljon rendelkezésre az ok-okozati kutatásokhoz.

A program finanszírozása az UNEP, az ENSZ környezetiprogramja forrásainak felhasználásával egy ENSZ/EGB projekt keretében valósult meg. (A programot 1991, az UNEP támogatás megszűnése óta a tagországok önkéntes hozzájárulásaiból befolyt összegből működtetik.)

Az erdőkkel foglalkozó program nem egyedülálló a Genfi Egyezmény keretein belül, hanem egy, a környezet számos elemére kiterjedő programrendszer részeként működik.

Magyarország 26 európai ország és az Európai Gazdasági Közösség társaságában 1985-ben csatlakozott a programhoz, mely jelenleg a Genfi Egyezményt aláíró 34 ország közül 28-at, valamint az újonnan alakult, s így az

egyezményhez még nem csatlakozott országok közül hatot tudhat tagjai sorában.

Az Európai Közösség önállóan is szabályozta tagországai számára az erdők állapotának megfigyelését, így a közösség a régió képviselőtében is részt vesz a programban.

1991-től kezdve az Európai Közösség és az ICP Forest közösen végzi a felmérések értékelését, sőt az EK által végzett, ún. transznacionális felmérés önkéntességi alapon kiterjesztésre került Európa más régióira is. Magyarország az első között csatlakozott a folyamathoz, és 1990 óta szolgálat adotokat a transznacionális elemzéshez.

Az Egyesült Államok és Kanada megfigyelői státuszban kapcsolódott a

programba, és kiterjedt monitoring programjaik révén folyamatos információcserét folytatnak az ICP Forest-tal, így az információgyűjtés az északi mérsékelt öv jelentős részére kiterjed.

(Az USA-ban a monstre NAPAP***, Kanadában az ARNEWS**** projekt foglalkozik a környezetváltozás erdészeti vonatkozásaival.)

A programon belüli információcserét két koordinációs központ, Prága és Hamburg, valamint a nemzeti koordinációs központok hálózata segíti. A magyar központ szerepét az FM Erdőrendezési Szolgálatja tölti be.

A program fennállásának nyolc éve alatt jelentős fejlődésen ment keresztül. Háromszintesre tervezett vizsgálati módszere az első években a nagy terü-

Mikor döntünk a fát? Valahányszor a fa döntési idejének kérdése kerül szóba, még mindig különböző nézetekkel találkozunk, s ezek szerint a gyakorlat is más és más. Tapasztalat szerint a döntés ideje annak következtében, hogy a fa az egyes évszakokban különféleképpen végzi életét s így a nedvtartalom, az új faképző anyag lerakódása, a sejtek megfásodása stb. különböző befolyással van a fa tartósságára, szilárdságára és tömörségére.

Érdekes példát közölt újabban is a „Cont. Holz-Zeitung” arra nézve, hogy a fa tartóssága a téli hónapokban való döntés mellett még hónapok szerint is mily különbözőeket mutat fel. Az adatok a szóban lévő kérdés megvilágítása céljából 30 évvel ezelőtt tett kísérleteknek eredményei. Kiválasztottak ugyanis 4 dbb egyenlő korú, egyaránt egészséges és egyenlő körülmények között ugyanazon talajon nőtt fenyőt s az egyiket december, a másikat január, a harmadikat február és a negyediket március hónap végén döntvén, mind a négy törzset egyenlő módon szétdarabolták, belőlük egyenlő méretű gerendákat faragtak s ezeket lehetőleg egyenlő körülmények között kiszáritották.

A hajlítási szilárdság meghatározására a gerendákat végükön egyenlő módon alátámasztották, közéjükön pedig megterhelték; az ellenállás következőképp nyilvánult: a december végén döntött fa ellenállási képességét 100-nak véve fel, a januárié 88, februárié 80, a márciusi 62 volt.

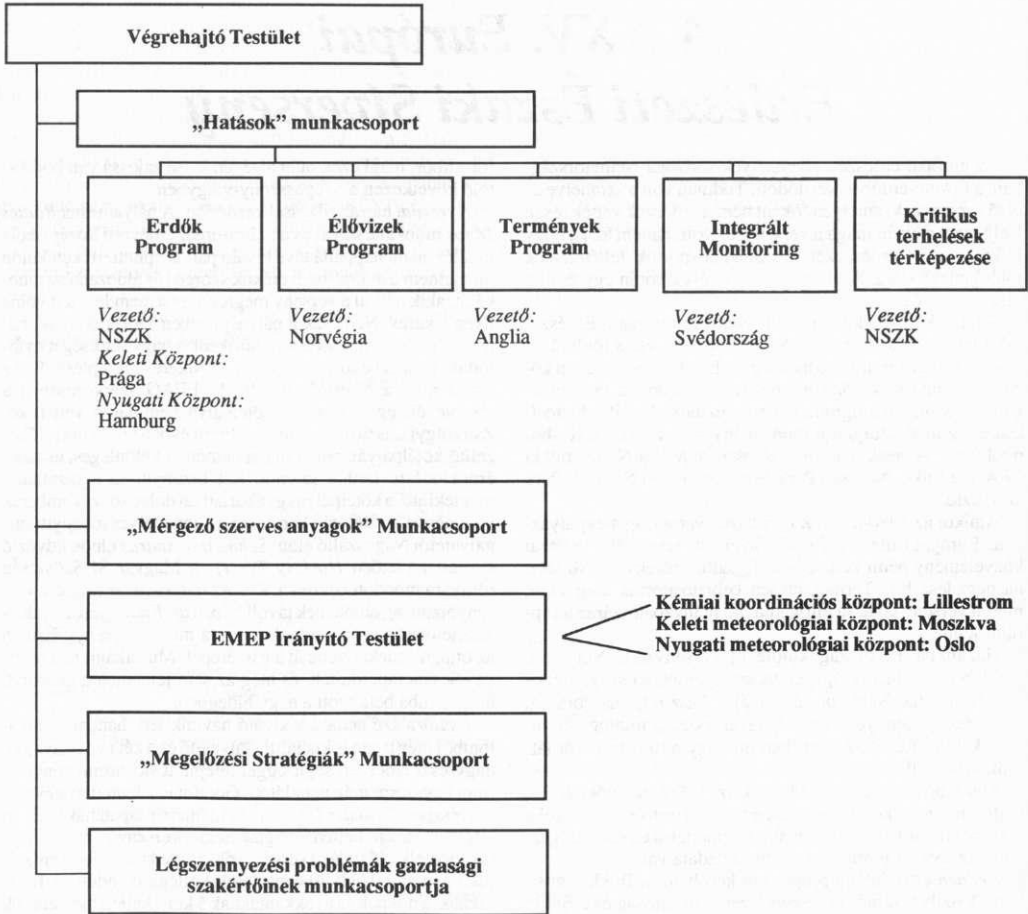
A tartósság meghatározására a döntött törzsekből czölöpöket készítettek s ezeket egyenlő körülmények között ugyanazon talajba elásták. A kísérlet ez esetben is feltűnő különbségeket eredményezett; mert amíg a december végén döntött törzsből készült czölöp 16 év múlva is teljesen épnek találtatott, addig a többi 3-4 év múlva csekély erő kifejtéssel szét lehetett törni.

Hasonló kísérleteket teljesítettek a tölgygel is, s az eredmény ez esetben is az volt, hogy a december végén döntött tölgy szilárdság, tartósság, tömörség tekintetében messze túlszárnyalja a vele egyébként teljesen megegyező, de a tél végén, márciusban döntött fákét. E kísérletek alapján december lenne a legalkalmasabb döntési hónap.

(Közi: Jankó Sándor.)

Erdészeti Lapok (1894)

* International Cooperative Programme on Assessment and Monitoring of Air Pollution Effects on Forests (ICP Forests)
** Convention on Long-Range Transboundary Air Pollution Genf, 1979.
*** NAPAP = National Acid Precipitation Assessment Program
**** ARNEWS = Acid Rain National Early Warning System

EMEP = Együttműködési Program a Légszennyezés Hosszú távú Terjedésének Megfigyelésére és Értékelésére Európában

letű, reprezentatív felmérés kialakítására és összehangolására helyezte a fő hangsúlyt.

A későbbiekben egyre nagyobb szerepet kapott az állandó mintaterületeket intenzíven vizsgáló második szint és az ökológiai bázisterületekkel dolgozó harmadik szint.

E két utóbbi kutatási területet hazánkban az Erdészeti Tudományos Intézet műveli.

A fejlődés magával hozta az egyes kutatási feladatok összehangolásának igényét, ezért külön szakértői csoportok alakultak a talaj monitoring, a növekedésváltozás nyomon követése, a levélanali-

zis és a kiülepedő szennyeződések mérési módszereinek egységesítésére.

A IX. Task Force ülés egyik fontos feladata éppen a szakértői csoportok előterjesztéseinek megvitatása lesz.

A budapesti tanácskozás két okból is különleges szerepet tölt be a Task Force ülések sorában.

A kelet-európai átalakulás kezdete óta először látogat e népes szakembergárda a régió egyik országába, s érthetően fokozott érdeklődéssel fordul valamennyi résztvevő Magyarországot felé.

Ráadásul az ülés megelőzi az Európai Erdők Védelmének II. Miniszteri

Konferenciáját (Helsinki, 1993. június), mely a strasbourgi miniszteri konferencia folytatásaként ismét kormányzati szintre, a politika platformjára emeli az erdők megővésének közös ügyét.

A strasbourgi határozatok közül pedig az első, mely a környezet állapotának megfigyelésére vonatkozik, éppen az ICP Forest tevékenységén alapul.

Cikkünk következő részében megkíséreljük összefoglalni azokat az eredményeket, melyek az ICP Forest eddigi működése során születtek.

Csóka Péter
műszaki igazgató
FM Erdőrendezési Szolgálat

A XXV. Európai Erdészeti Északi Síverseny

Az európai erdészeti síversenyek sorozata Németországban, a Fekete-erdőben kezdődött. Todtnau volt a színhelye az első versenynek, amelyen főként német erdészek vettek részt. Célja nem csupán maga a verseny volt, hanem az is, hogy felkészítse az erdészeket a szabadidősportok feltételeinek jobb kialakítására. A versenyeken az évek során egyre több ország vett részt.

A február 22-26. közötti rendezvényt az Országos Erdészeti Egyesület és a Magyar Sí Szövetség rendezte a földművelésügyi miniszter úr fővédnökségével. A február 24-26-a közötti versenyt megelőzően a résztvevők számára idegenforgalmi és szakmai programokat szerveztünk. A szállásbiztosítást és az idegenforgalmi rendezvényeket az IBUSZ Rt. bonyolította. A szakmai programokat a Mátra-Nyugatbükki EFAG, a Bükk Nemzeti Park és a Hortobágyi Nemzeti Park szervezte.

Amikor az 1980-as évek végén Magyarország megpályázta az Európai Erdészeti Északi Síverseny rendezését, a hazai közvélemény némi kétkedéssel fogadta a tőrekvést. Mi lesz, ha nem lesz hó? Természetesen bebiztosítottuk magunkat, mert a verseny tanácsa elfogadta: hó hiányában száraz terepfutás lenne.

Hazánkba 13 ország küldte el versenyzőit: Norvégia, Svédország, Finnország, Észtország, Franciaország, Belgium, Hollandia, Németország, Svájc, Ausztria, Olaszország, Csehország, Lengyelország. Magyarországot mintegy 20 induló képviselte. Összességében mintegy 520 résztvevőt látunk vendégül.

Már február 21-én megérkeztek az első résztvevők. 22-én, hétfőn mintegy kétszázan ellátogattak a Hortobágyra, ahol a lovasbemutatók mellett megismerkedhettek a térség erdőgazdálkodásával és természetvédelmi feladataival.

Kedden egyedülálló programra került sor a Bükk-fennsík. A Szilvásvárdi Erdészeti Üzemigazgatóság és a Bükk Nemzeti Park Igazgatósága szervezésében erdészeti és természetvédelmi bemutatóra került sor. Különlegessége a programnak az volt, hogy a fennsík bemutatóhelyeket a résztvevők többsége sílécen látogatta meg, akiket a szervezők nevében *Ott János* erdészeti igazgató és *Varga Ferenc*, a nemzeti park igazgatója köszöntött. A fennsík bemutató az Olaszkapunál kezdődött, ahonnan a résztvevők a Bánkúti Sí Klub által előkészített nyomon elindultak az Óserdő felé. Itt *Sósikúti György*, a BNP erdészeti feladataiért felelős munkatárs adott ismertetőt. A következő bemutatóhelyen Doros István erdész tájékoztatta a résztvevőket a bükk-felújítógázás rejtelmeiről. Itt már jóleset közelebb húzódni a tűzhöz, mert ottani viszonylatban is meglehetősen zord volt az időjárás. Azonban a hóvihár sem tudta elvinni a résztvevők kedvét, hisz sokan (többek között a skandináv kollégák egy része) e télen akkor látott először igazi havat. A Tányéros-tebernél *Varga Ferenc* ismertette a Bükk-hegység geológiáját. A mintegy 6 km-es út végén a Zsidó-rétenél a résztvevőket forró debreceni és tea várta. A program szilvásvárdi lovasbemutatóval és egri városnézéssel folytatódott. Kellemes színpoltja volt a kirándulásnak az egri főtéren, a fanfárok hangja mellett felszolgált

forraltbor, majd ezek után a végén kissé zajossá vált borkóstoló következt a Szépasszony-völgyben.

A szerdai nap az edzéssel kezdődött. A pályamester *Rádics János* munkatársaival és a mátrafüredi erdészeti középiskola tanulóival éjt nappallá téve kiváló pályát épített. Itt kell külön kiemelnem a mátrafüredi diákok szorgos és áldozatkész munkáját, akik nélkül a verseny megrendezése nem lehetett volna ilyen sikeres. Nemcsak a pályaeépítésben szorgoskodtak, hanem a lövészetnél és versenybíróként is nagy segítséget nyújtottak, nem is beszélve versenyzőik sikeres szerepléséről. Az edzés után a Mátra-Nyugatbükki EFAG szervezésében a résztvevők egy csoportja kötélpálya bemutatót vett részt. Zsilvölgyi László bemutatta az elmúlt évben kialakított előkészítő kötélpályát, ami a maga nemében különleges, és nagy érdeklődésre tarthat számot. Ezt bizonyította a bemutató megtekintő, a kötélpályás gyakorlatban dolgozó szakemberek véleménye is. Délután került sor az ünnepélyes megnyitóra a galyatetői Nagyszálló előtt. *Schmotzer András* elnök üdvözlő szavait követően *Holéczy Tibor*, a Magyar Sí Szövetség főtitkára mondott beszédet. *Ervin Lanterwasser* úrnak, a versenybizottság elnökének távollétében *dr. Rudi Kynast*, baden-württembergi erdőgazdónk nyitotta meg a versenyt. Ezután az ötágú zenckar vette át a főszeret. Muzsikájukra a résztvevők táncraperdültek, és még az sem jelenthetett akadályt, hogy a tuba befagyott a nagy hidegben.

Csütörtökre nemcsak kiváló havunk lett, hanem ez alkalomból még a nap is kisütött! Galyatető és a két éve felavatott, nagyrészt erdészeti segítséggel felépített sícentrum ennyi sífutót egyszerre még nem látott. Gondot is jelentett a nagyszámú résztvevő *Juhász Tibornak* és időmérő csapatának. 520-an – félpercenként ketten – vágta neki a versenytávnak, közöttük kiemelkedő tudású versenyzők, és igencsak kezdő amatőrök egyaránt. Több 70 éven felüli kolléga is indult. A fiataloknak, a nőeknek és a rokkantaknak 5 km-t kellett megtenniük lövészet nélkül, míg a férfiak 10 km-es távot teljesítettek, és a lőtéren kispuskával három lövést kellett leadniuk. Aki nem talált, a hibák számának megfelelő büntetőkört futott. Már itt meg kell hogy említssem, hogy a magyar versenyzők dicséretesen helytálltak.

Péntek volt a váltóverseny napja. Galyatető újabb rekordot döntött. Az már szinte természetesnek tűnt, hogy kiváló pálya és ragyogó napsütés várta a 15 női és 92 férfi csapatot. Míg a hölgyek 3x5 km-en versenyeztek, addig a férfiak távja 4x8 km volt. A női váltót a németek, a férfi váltót az olaszok nyerték. Tompítja a junior váltóban első helyezést elért mátrafüredi magyar csapat sikerének értékét, hogy ebben a kategóriában egyedül ők indítottak csapatot. Minden elismerést megérdemel a magyar női váltó, amelyik második helyet ért el. A férfi váltó a profikkal megfűzdel mezőnyben a dicséretes 13. helyen végzett.

A verseny az esti záróünnepéllével és eredményhirdetéssel ért véget, amelyet jelentősevel megüzemelt *Raskó György* államtitkár is. *Ervin Lanterwasser* méltató szavai után *Kollarik István*, a Magyar Sí Szövetség elnöke üdvözölte a megjelenteket. A galyatetői Nagyszálló termében összegyűlt majdnem

600 jelenlevő óvadója kísértc az egyes díjak átadását. Az ünnepélyes eredményhirdetés fénypontja volt a különdíjak átadása. A legjobb hölgyversenyző, az olaszországi *Molin Alessia* az IBUSZ ajándékként egy gyönyörű zsolnai vázát kapott, míg a legjobb férfi versenyzőt, a szintén olasz *Penasa Albino-t* a STIHL cég lepte meg egy motorfűrészsel. A legjobb magyar erdész tanulóknak járó különdíjat, a STIHL cég által felajánlott motorfűrész *Kis Csaba*, a mátrafüredi „Vadás Jenő” Erdészeti Középiskola tanulója kapta. A legjobb magyar erdőmérnök hallgatóknak az EUROFOREST cég ajánlott fel díjat, egyhetes svédországi tanulmányutat az ELMIA WO-OD erdészeti szakkiállításra. Ezt a díjat *Szabó Miklós*, a soproni Erdészeti és Faipari Egyetem hallgatója nyerte.

A verseny zárásaként a jövő évi rendező, *Christian Pfeuti* átvette a verseny díszszőlőjét. 1994-ben a síző erdészek Kanderstegbe (Svájc) látogatnak.

Ezek után a résztvevőknek más dolgok már nem akadt, mint belevetni magukat az est örömeibe. Tíz perc alatt eltűntek a Nagyszálló szemeizete által három napig készített hidegtálakat, majd a megnyitón már sikert aratott zenekar intonációjára táncoltak a végkimerültségig. Aki pedig még bírta erővel, az részt vehetett szombaton a Magyar Sí Szövetség tömeg-sífutóversenyén. Szombat és vasárnap a búcsú napja volt, a látottak alapján Európa síző erdészei jó benyomásokkal és elégedetten utazhattak haza.

Itt szeretnénk megragadni az alkalmat, hogy minden felsorolás nélkül köszönetet mondjunk a verseny és a keretprogramok előkészítésében segítséget nyújtó kollégáknak, támogatóinknak, és mindazoknak, akik buzdítottak bennünket a nehéz pillanatokban.

Gerely Ferenc

EREDMÉNYEK (zárójelben a korosztály)

HÖLGYEK:

<i>Ifjúságiak</i> (16)	1 induló	
1. HALGLAND Sina Norvégia	27:46	
<i>Felnőttek</i> (21)	17 induló	
1. MOLN Alessia Olaszország	21:15	
2. GRUT Torun Norvégia	22:02	
3. BOZSIK Anna Magyarország	22:54	
<i>I. korcsoport</i> (31)	12 induló	
1. LINGMANN Dagmar Németország	26:01	
2. HOFMANN Karin Németország	29:53	
3. PAPENDORF Giitta Németország	32:37	
<i>II. korcsoport</i> (41)	14 induló	
1. LIPPHARDT Claudia Németország	27:36	
2. HORVÁTH Magda Magyarország	28:45	
3. GRALLS Signid Svédország	29:44	
<i>III. korcsoport</i> (51)	10 induló	
1. ZEPTEP Else Németország	29:49	
2. BRUNNER Margit Németország	31:00	
3. DIEWALD Maria Németország	33:11	
FÉRFIAK:		
<i>Rokkantak</i> (41-51-61)	9 induló	
1. JUNG Hartmann Németország	24:45	
2. KLAPPROTH Günther Németország	31:26	
3. FORKEL Ilugo Németország	32:10	
<i>Ifjúságiak</i> (16)	8 induló	
1. DORER Joachim Németország	19:49	
2. BERAN Jiri Csehország	20:21	
3. KIS Csaba Magyarország	20:43	
<i>Juniorok</i> (h19)	3 induló	
1. MORBACH Sebastian Németország	45:01	
2. WÖTZEL Steffen Németország	47:29	
3. JUNGO Pascal Svájc	48:59	
<i>Felnőttek</i> (h21)	75 induló	
1. PENASA Albino Olaszország	35:15	
2. FONTANA Luciano Olaszország	35:54	
3. FOLLIS Leonardo Olaszország	35:57	
<i>I. korcsoport</i> (31)	119 induló	
1. VERTANEN Ari Finnország	37:41	
2. WALDER Albert Olaszország	38:10	
3. LARSSON Bjóm Svédország	39:06	
<i>II. korcsoport</i> (41)	87 induló	
1. BERAN Jiri Csehország	37:54	
2. HALTTUNEN Vainö Finnország	40:11	
3. BAR Ferdinand Németország	41:07	
5. SZUROMI György Magyarország	41:50	
<i>III. korcsoport</i> (51)	91 induló	
1. EBNER Matthias Ausztria	42:11	
2. SCHAFHUBER Herbert Ausztria	42:34	
3. HEIZMANN Rudolf Németország	47:10	
<i>IV. korcsoport</i> (61)	29 induló	
1. KARLSSON Nils-Erik Svédország	46:42	
2. CEPTELKA Frantisek Csehország	49:47	
3. ILKA Hubert Németország	49:56	
<i>3x6 km junior férfi váltó</i>	1 induló	
1. Magyarország	1:56:40	
Ézsöl Tibor, Dvorák Zoltán, Ezékiel Péter		
<i>3x6 km női váltó</i>	15 induló	
1. Németország I.	1:19:23	
Schlegel Elisabeth, Fehrenbach Birgit, Lingmann Dagmar		
2. Magyarország	1:21:05	
Bozsik Anna, Tóth Nikolette, Horváth Magda		
3. Norvég/magyar vegyesválogatott	1:23:49	
Hausland Sina, Hatala Éva, Grut Torun		
<i>4x8 km férfi váltó</i>	91 induló	
1. Olaszország	1:18:47	
Mazocchi Fulvio, Fontana Luciano, Follis Leonardo, Penasa Albino		
2. Finnország	1:22:40	
Ari Veranen, Tero Suutari, Alto Kinnunen, Markku Kaipainen		
3. Svédország I.	1:25:15	
Bjóm Larsson, Robert Berg, Lennart Jonsson, Johan Sandberg		

Szalonkázás '91-ben

Bob az öregebb vizsla, ő a szalonkás kutya. Nincsen olyan zsembék labirintusa, ősnádas, rekettyés dzsungel, égerfás sötétje, ahonnan Bob ki ne hozná a szalonkát. De előbb meg kell lóni, ahhoz zög az kell, hogy megérkezzenek.

Dia tavaly született, már szalonkázás után. Ő csak az idén lát először szalonkát. Pointer ősköztől örökölt orrát magasan tartva dél felé néz. Biztosan jönnek már.

A tavalyi ecset-tollak a kalapon éveltek át, most a zöld szalagra kerülnek fehérrel hímezett évszám alá. Az alján járja már a hosszú sávon.

Kell-e még új szalag, lesz-e még sok tavasz? Ébred a gondolat öreg vadász fejében, míg a hírnökök után kutat: a fenyőrigók elmentek, őrövgalamb már itt van, de a barázda-billegető késik. Hideg volt délen is. Várjunk.....

– Két barázdabillegetőt láttam a rakodón – libegi Jancsi, elém vágódva reggeli utamon.

– Akkor menjünk!

Este a helyünkön állunk. Minden a régi, a levegőben csípős nyugati szél beszél. Talán még korán van. Nem láttunk szalonkát.

Aztán kijárunk. Jóska is lőtt már szalonkára, Jancsi is duplázgat. Éppen felé húz a Zwick a rekettyésen át, amikor nyugodtan megszólal az egyik madár: – Megismerem! Három éve lövöldöz rám, nem veszélyes.

Measzólal a puszka, s az égerfánál csak egy madár megy tovább.

Jancsi szalonkát lőtt, lesz nagy avatás!

Köröskörül húzódo lápi erdőben a tisztás szélén állók szokott helyemen József napon. Elöttem kecskefűzes bokorvonulat, belőle kimagaslik két feketenyár, háttérben sötétlik az éger erdő. Fácánkakasok gallyaznak fel hangos kakatolás-sal, majd elhallgatnak, de egy repülőgépgé hangrobbanása egy percre megszólaltatja az erdő minden kakasát. A kopasz nyárfágák között a felhőfoszlányokból kivilágít a csillag.

Most már jöhetnek. Nem kell sokáig várni, jönnek is! Nyugodt szárnnyal három szalonka jelenik meg a nyárfá mellett, szemben velem. Izgatottan markolom meg a kis huzsaszt, meglepetésemben vágom oda az első lövést, eredmény nélkül. Lövéssemre oldalt fordulnak, utánuk küldöm a másodikat, s a középső kiesik a sorból. Dia már szalad is érte. Szól a puszka tőlem jobbra, s hallom: Bob hozd! Semmi baj! Akkor az is megvan, mert az én kis kutya is ott ül előttem nekem az időnyben első, de neki az élete első szalonkájával.

Másnap hajnalban is a helyemen állók. Ugyanott jelenik meg, ahol tegnap a három, de már csak egyedül.

Lelőtem.

Hazafelé megyünk a hajnali lesről. Keskeny kövesúton hatalmas autóbusz szorít le bennünket az éjszakai esőtől csillogó tócsákba. Kétezer ha-os termelőszoövetkezetbe hozza a közeli kis városból a kávéfőző irodistákat. Alig férnek el benne, pedig még egyet fordul – mondják.

Meddig bírja el ezt még a magyar föld? Na meg a magyar erdő? Irodistákért nekünk sem kell ám a szomszédba menni...

Nálunk most mégis megtört a jég! *Széchenyi-díjat* kapott egy erdőgazgató, mert központi létszámát első menetben 70 főről 10-re csökkentette.

Az erdő már nem bírja eltartani ezzel rablógazdálkodás nélkül, azt meg a világért sem tenné, öket indokolta.

Nagyot zökkent a kocsi, fölbredtem... Csak álmodtam? – szomorodtam el... – Mégis reménykedjünk! *Petőfi írta Jöven-*

dőlés című versében: „Az álom ablak, melyen által / Lelkünk szeme jövöbe néz.”

Meg az is lehet, ha néhányan a húsból elolvassák e sorokat, megpályázzák az álomdíjat. Csak az arányhoz ragaszkodjunk!...

Ősz van '92-ben, a szalonkák már visszafelé jönnek. A termelőszoövetkezet autóbusza most is kettőt fordul, nálunk sem röpöknek *Széchenyi-díjak*, csak a falevél hull.

Elkésztél tél után gyorsan megjött a tavasz '93-ban is. Hírnök hírnök után érkezik, végül a barázdabillegető parancsot indulást.

Szorgalmasan kijárunk, szalonkát még nem láttam. Alkonyodik, egy erdei fülesbagoly hullámosan szárnyal át, leír egy kört és az előttem roskadozó kútkávéra száll. Sokáig nézzük egymást, okos szeméből bölcsesség árad. Majd ránksötétedik, észre se vettem, mikor szállt el. Mielőtt elaludnék is, rágon-dolok.

Álmomban ugyanott ül a kávé, egészen közel hozzám.

– Úgy érzem, az este mondani akartál valamit, na beszélj, madár!

– Igazad van, azt akartam kérdezni, hogy álltok a *Széchenyi-díjakkal*?

– Schogy baglyom, *Széchenyit* már csak a „Hitel” miatt emlegetik. Jelzőághitel, vegyes bankok.

– Aztán majd az erdő is a külföldi bankokhoz vándorol.

– Nemhiába vagy az erdő bölcsse, jól látod, öreg madár.

– Hallom, részvénytársaság letettek. A privatizációból bejött összegeket felhasználhatják, fizethetik tovább a központi irodistákat.

– Nem érted ezt, öreg bagoly!

– Dehogyan nem értem, hallom itt a fenyőtől. Sír a fenyő a homokháton. Irtják a természetvédők, az igazi, meg az *ál-Fomes*, zsugorodik az élet a tőmlelt, ha rá is megy az erdő, a központ az marad.

– Örülök, hogy aggódsz az erdőért, de volt ám a magyar erdő már ilyen nehéz helyzetben '50-ben, mikor megszüntették az erdőgondnokságokat.

– Tudom, akkor a káderek vették át az erdők irányítását a szakemberektől, most meg a közgazdászok. Ezek még a káderkenél is veszélyesebbek az erdőre.

– Akkor, 1950-ben *Speer Norbert*, vezető beosztású erdőmérnök kollégánk mondta: „ezért az örültségért egyszer még valaki megüti a bokáját”.

– Na és megütötte?

– Dehogyan ütötte.

Mintha gondolkodna madaram, lábával a csőrét piszkálja, majd megszólal:

– Most sem fogják megütni úgy, ahogy megérdemelnék, mert akkor kishordónyira dagadt bokával sántikálnának a közgazdászok.

Aztán elszállt a bagoly, én álmodom tovább. Már a pincében járok. Talán mégis a közgazdászok dagadt bokáit látom? Mérgeesen rúgok egy kishordóba: ezt a magyar erdő-kért.

Dr. Horváth László

Hirdessen

az

Erdészeti Lapokban!

Oly régen ígertem René bátyámnak ezt az utat, hogyha szóba került az utóbi időben, már csak ígéretésnek tűnt. Pedig éreztem, hogy negyvenöt év után a visszatérés vágya több mint kíváncsiság. A várakozásban benne feszül a még élő munkatársakkal való találkozás izgalma éppen úgy, mint az emlék fényképeken rögződött erdőrészek változásainak a megismerése. A visszaigazolás, hogy mindazt, amit egy erdőszáz az örök megújulásért tehet – helyesen tett. Mert negyvenöt év még a Déli-Bakony bükkösein is nagy idő. Már bizonyosság.

Vérfényes délelőtt érkezünk a Monostorapáti erdőszáz udvarába, ahol Farkas Attila erdőszázvezető fogadott. Érkezésünkön kívül nem beszélünk meg semmit biztosra, mert nem lehetett tudni, hogy egy kiadós irodai beszélgetésen kívül enged-e többet az örök hajcsár – az idő. Am, ahogy kezét szorított a hajdani s a mostani erdőgazda, és ahogy a két régi erdőszáz „Isten hozta főmérnök úr” köszöntése elhangzott, éreztem, hogy holmi rohanással nem szabad megtörni a hangulat varázsát. Mert Pintér Vendel és Varga Lajos erdőszázok a kézfogással éveket fiatalodtak, René bátyám pedig fél perc után oly otthonosan mozgott, mintha tegnap ment volna el: az istállóból műhelylé alakított épületből lovak nyerítése halatszott, az abrakropogtatás semmivel nem téveszthető hangja, és fanyar istállószag töltötte meg a levegőt. A régen megszűnt magergetőből, ahol hajdani a helybéli Tóth Margit és Jérôme Ágota leánygyermekek játszottak bújócskát – ismét gyantaszag áradt. A köszöntésnek a volt házvezető, Varga Bózsai szomszédban is megjelentek az emlékek édes-sós cseppjei.

Homokfutó helyett GAZ kocsit várt az udvaron, melybe felkászálódva indultunk el a terepre. Jó ideig, persze még az ismerősök neve, sorsa volt a téma, de ahogy felérkeztünk a felső-erdői Pókhálós-kúthoz, már javában szakmai kérdésekről folyt a beszélgetés. A nyolcvanas évek elején véghasznált hatalmas területen, ahol megálltunk, mintaszertelen felújított bükköst láthatunk.

De feltűnt, hogy elegyfának nyoma sincs. Ennek kapcsán jött szóba, hogy a püspöki uradalmi erdőben a véghasználatkor lábton hagyják a jó növésű kőrís, nyír és vadgyümölcsfegyedeket, s csak akkor termelték le, ha a műhelyekben szükség volt rá. Összefutott a nyál valamennyiünk szájában, amikor a régen volt róka-gombató-megből készített porkölt került szóba.

– Itt is sok volt – mutatott Varga Lajos egy enyhén lejtős részre –, de ezek a hatalmas gépek tönkretették a „folyást”.

PÁPAI GÁBOR

Békét a jóakarató erdőszázoknak

– Tudja főmérnök úr, addig nem lesz az erdőben béke, míg ezek a monstrumok forognak télen-nyáron a hátramaradt törzsek között.

– Nézze! Alig talál egészséges kergű fát.

– Úgy ismertem a kerületemet, mint a tenyercmet – szólalt meg csendesen Pintér Vendel. – Hajnaltól késő estig az erdőn voltam. Figyeltem az újulatot, a virágzást, a magtermést, az időjárást, mindent. Túlzás nélkül állíthatom, hogy valamennyi fát ismertem. Tudtam, hogy hol fekszik a vad, merre fészkel az egerészölyv vagy a bagoly. A természet nem szerettem. Egy-egy véghasználat során nemcsak a terület ürült ki, de a szívem is üres lett. Dehát... vágni kell.

– Az a baj főmérnök úr, hogy manapság nemigen hagyják békén az erdőszázokat folytatja belendülve Varga Lajos. – Az a sok papírmunka, rohanás ide-oda, csak úgy porzik az erdei út az erdőszázjárművetől. Pedig az erdőt gyalog kellene járni, sokszor toronyiránt. Csak így ismerhetjük meg igazán. Hagyni kellene a kerületvezetőt békében, hogy minél többet foglalkozhasson a kerületével. A legjobb az lenne persze, ha kint is lakna

az erdőben, mint régen. Nagyon nagy kár, hogy kiürültek az erdőszázak.

– Érdekes – veszi át a szót René bácsi –, hogy annak idején, mikor idekerülttem, fontos feladat volt a különböző tulajdonosoknál, és a különböző érdekeltség kívánta helyeken dolgozó erdőszáz szakembereket egységes – a kialakulóban lévő államerdészeti – szemléletre nevelni. Lehet, hogy rövidesen ennek épp az ellenkezőjét kell csinálnotok?

– Biztosan nem emlékszik rá főmérnök úr, de én soha nem felejttem el – töri meg a kérdés utáni csendet Pintér Vendel –, mikor 1947-ben Szabó Miklós kerületvezető engem bízott meg 1200 katasztrális hold törzsenkénti felvételevel. A negyven év alatti állományokban körös mintaterületeket kellett felvenni. Azt mondta főmérnök úr, hogy vágjak egy 4,28 méteres rudat, azzal jelöljem ki a mintaterületeket. Mikor megkérdeztem, hogy miért pont ennyinek kell lenni, azt mondta, hogy számoljam ki. Hazamentem, és fél éjszakámba telt, mire rájöttem, hogy az ilyen hosszú rúddal rajzolt kör pont századrésze a holdnak...

Pergették a szavak, az emlékek, miközben észrevétlenül délutánra fordult az idő. Hazafelé indultunk.

Lefelé zötyögtünk a diszeli házak irányában, nekiereszkedve a falu fölött húzódnó legelőn, melyet átkozottul felvágta az arra közlekedő teherszállító. A kocsiiban csend volt, csak a rugók nyirkosága hallatszott, amint nagy lendülettel kerülgettük a félig telt pocsollyákat. Szólni akartam, de éreztem, hogy a hajdani munkatársak még az időgépben vannak, s ki-ki a magának kedves emléket éli át újra – talán épp ugyanazt. Kis kitérővel indultunk vissza az erdőszázhoz. René bácsi ült elől, a háta mögött Vendi bá. Csak néztek előre az útra, melyen feljött az évtizedek óta kopó-fogyó, töredezett kökereszt.

A feszülethez érve a csendet a fél évszázaddal ezelőtti e helyt megszokott mozdulat törte meg. Tökéletesen egyszerre emelték kalapjukhoz kezüket, és süvegeltek meg a már csak bokától lefelé megmaradt Megváltót.